

เก็บมาฝากจากวงคุย ต่อยอดสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ในทศวรรษที่ ๒

โดย นายดำดี

“ชาวตรังใจกว้าง สร้างแต่ความดี” ประโยคนี้อาจไม่คุ้นหูเท่า “หมุย่าง เมืองตรัง” ที่หลายคนรู้จักและอยากลิ้มรส หรือบางคนที่สนใจประวัติศาสตร์หน่อยจะรู้ว่าตรังเป็นจังหวัดแรกที่ปลูกยางพารา โดยพระยารัษฎา เป็นผู้นำมา ไม่เพียงเท่านั้น เมืองตรังยังมีของดีที่ให้ค้นหาอีกมากมาย แต่สำหรับคนตรังแล้ว เรื่องสุขภาพ ก็ยังเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพูดคุย เห็นได้ชัดจากการกำหนดนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดตรังที่พยายามก้าวสู่ “เมืองแห่งความสุข” ที่ผ่านมามีเมืองตรังมีทุนทางสังคมอะไรบ้าง และก้าวต่อไปคนตรังจะเดินต่อไปอย่างไร เพื่อความสุขของคนตรัง ทั้ง ๖ แสนกว่าคน ใน ๑๐ อำเภอ

วันนี้ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๕ จึงนับเป็นประวัติศาสตร์อีกครั้งของคนตรัง ที่ได้เกิดวงประชุมปรึกษาหารือ เพื่อ “ต่อยอดสมัชชาสุขภาพจังหวัด (Provincial Health Assembly: PHA) ในทศวรรษที่สอง” ที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) และภาคีเครือข่ายจังหวัดตรังที่เข้าร่วมกว่า ๕๐ คน

ฐานทุนสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง

การเคลื่อนไหวงานของภาคีสุขภาพจังหวัดตรัง มีการเคลื่อนไหวมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ จนถึงปัจจุบัน ระหว่างทางมีเรื่องราวของการพัฒนาที่น่าจดจำมากมาย เช่น การเกิดขึ้นของสมาคมหยุดฟัน กลุ่มเยาวชนอนุรักษ์สัมพันธบัตรังและกลุ่มครูเพื่อสังคม เกลือเขา เกลือนา และเกลือเล หนังสือพิมพ์แนวทางเผยแพร่วิทยาการไทย กลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม ประชาคมทับเที่ยง (SIF) เครือข่ายดับบ้านดับเมือง เครือข่ายความร่วมมือฟื้นฟูชุมชนฝั่งอันดามัน (ต่อมาเปลี่ยนเป็นมูลนิธิอันดามัน) และกลุ่มอนุรักษ์ทุ่งค่าย เป็นต้น และบุคคลสำคัญที่มีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวงานของคนตรังที่ผ่านมา ประกอบด้วย นพ.จำรัส สรพิพัฒน์ อาจารย์พิเศษรัฐ ชาญเสนาะ อาจารย์สมเตนา มูนิเมโนย และอาจารย์เปลื้อง คงแก้ว

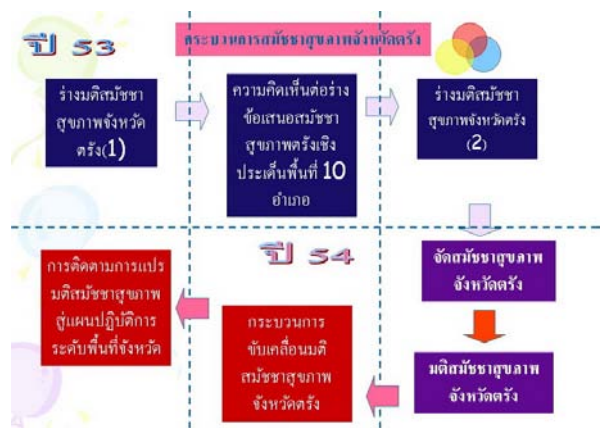
Timeline of health assembly activities:

- พ.ศ. 2514 - 14 ตุลาคม 1973: การประชุมสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรังครั้งแรก
- พ.ศ. 2521 - 2026: การประชุมสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ครั้งที่ 19
- พ.ศ. 2526 - 2530: การประชุมสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ครั้งที่ 24
- พ.ศ. 2534 - 2536: การประชุมสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ครั้งที่ 28
- พ.ศ. 2541 - 2542: การประชุมสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ครั้งที่ 33
- พ.ศ. 2548 - 2550: การประชุมสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ครั้งที่ 39
- พ.ศ. 2552 - 2552: การประชุมสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ครั้งที่ 41
- พ.ศ. 2554 - 2554: การประชุมสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ครั้งที่ 43
- พ.ศ. 2558 - 2560: การประชุมสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ครั้งที่ 47

สมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง

การขับเคลื่อนสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง เริ่มต้นอย่างจริงจังเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นต้นมา รวมทั้งมีการบันทึกความร่วมมือ (MOU) กับภาคีเครือข่ายในจังหวัดและสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) รวม ๓๗ องค์กร กระบวนการสมัชชาสุขภาพของจังหวัดตรังมีการจัดต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ใน ๔ ประเด็นหลัก ประกอบด้วย ๑) การบริโภคปลอดภัยปลอดภัย ๒) การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน ครอบครัว

ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ๓)การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานบริการสาธารณสุข และ ๔)การเกษตรปลอดภัย ซึ่งมีมติจากสมัชชาสุขภาพทั้ง ๔ ประเด็น ถูกขับเคลื่อนก้าวหน้าไปแตกต่างกัน ซึ่งสมัชชาสุขภาพจังหวัดตั้งมีการขับเคลื่อนกันหลายภาคส่วน เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เทศบาลนครตรัง โรงพยาบาลตรัง สำนักงานจังหวัด โครงการเสริมสร้างจิตสำนึกนิเวศวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สภากาชาดวิชัย (สกว.) เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนจังหวัดตรัง สมาคมหยาดฝน และชมรมผู้บริโภคร่วมกัน เป็นต้น มีคุณสุวณี สมาธิ เครือข่ายความร่วมมือฯ เป็นแกนประสานหลัก ร่วมกับภาคีอื่นๆ ที่มาเป็นกองเลข เช่น คุณอาทร อุดติ (เทศบาลนครตรัง) คุณนวลฉวี เนตรแสงทิพย์ (โรงพยาบาลตรัง) คุณประนอม เดชธราดล (ชมรมผู้บริโภคร่วมกัน) เป็นต้น และมีกำลังสำคัญในจังหวัดคอยสนับสนุนให้คำปรึกษา ประกอบด้วย คุณหม่อมจำรัส สรพิพัฒน์ คุณหมอไพศาล เกื้ออรุณ อาจารย์พิศิษฐ์ ชาญเสนา และคุณชัยพร จันทร์หอม เป็นต้น

สุวณี สมาธิ

อาทร อุดติ

นวลฉวี เนตรแสงทิพย์

ประนอม เดชธราดล

ธรรมนูญสุขภาพอำเภอกันตัง

แรงผลักดันจากความต้องการสร้างสุขภาวะคนอำเภอกันตัง และการได้ไปร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ธรรมนูญอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ทำให้คุณหมอศกร เนตรแสงทิพย์ ผอ.โรงพยาบาลกันตัง และคุณชวนสองแก้ว สาธารณสุขอำเภอกันตัง กลายเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพอำเภอกันตัง โดยการสนับสนุนของคุณวิสิฐ ตั้งปอง นายอำเภอกันตัง และจากการขับเคลื่อนและพัฒนา มา ๒ ปีกว่า ธรรมนูญสุขภาพอำเภอกันตัง ที่ประกอบด้วย ๑๔ หมวด ๓๒ ข้อ และได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ที่ผ่านมา

ชวนคิด ชวนคุย ต่อยอดสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ในทศวรรษที่สอง

จบจากการนำเสนอข้อมูลการดำเนินงานพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เครื่องมือตาม พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ ทั้งสมัชชาสุขภาพจังหวัด และธรรมนูญสุขภาพอำเภอกันตั้ง คุณหมออำพล จินดาวัฒนะ เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สมัยที่ ๒) ได้ชวนคิด ชวนคุย เพื่อ “**ต่อยอดสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ในทศวรรษที่ ๒**” ซึ่งที่ผ่านมาการดำเนินงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรังเกิดความสำเร็จมาแล้วในระดับหนึ่ง ขณะที่กองเลขที่มีความเข้มแข็งบ้าง ไม่เข้มแข็งบ้าง ตามศักยภาพ **ก้าวต่อไปของสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรังจะขับเคลื่อนอย่างไรให้เข้มแข็ง** โดยอาจประยุกต์ใช้จากกระบวนการสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ แต่ไม่แข็งตัวเหมือน การจัดสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง อาจเคลื่อนเป็นงานกาชาดด้านนโยบาย (ตลาดนัดนโยบาย) และที่สำคัญต้องมีหน่วยเลขที่มาจาก ๓ ภาค ส่วน เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน

มองไปข้างหน้า สมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง

วงคุยเพื่อขยับไปข้างหน้าสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ช่วงแรกๆ อาจจะดูเจิบๆ เหงาๆ ไปหน่อย แต่เมื่อใกล้ถึงเวลาเลิก คนตรังเริ่มเครื่องติด แต่ด้วยข้อจำกัดของเวลาจึงจำเป็นต้องยุติเวทีลง ข้อเสนอสำหรับชาวตรังในการก้าวไปข้างหน้า น่าสนใจทีเดียว

- **คุณสาธิต นราวิสุทธิ รองผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง** เรื่องสุขภาพมีหลายเรื่องที่เป็นปัญหา มีหลายเรื่องที่ต้องคุย ต้องแก้ปัญหา ใช้กระบวนการสมัชชามาช่วยกันคิด

นพ.วิฑูรย์ เหลืองดิลก(สสจ.) คุณสาธิต นราวิสุทธิ(รองผู้ว่า) นพ.อำพล จินดาวัฒนะ

- **คุณสุวณี สมาธิ ผู้ประสานสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง** ฝ่ายเลขสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง กำหนดเวลาทำงานไว้ ๓ ปี (๒๕๕๒-๒๕๕๔) วันนี้นับเป็นโอกาสดีของจังหวัดตรังในการจัดทีมเลขสมัยที่ ๒ ขณะเดียวกันคุณสุวณีก็ได้สะท้อนถึงอุปสรรคในการขับเคลื่อนงานที่ผ่านมาไปพร้อมๆ กัน เช่น ขาดความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ ความเข้าใจของหน่วยงานต่อกระบวนการสมัชชาสุขภาพ การส่งผู้แทนที่เปลี่ยนแปลงของภาครัฐ การบริหารงานที่เป็นแบบรายโครงการ โดยได้ตั้งท้ายว่าจะทำอย่างไรให้หน่วยงานที่เข้าร่วมขับเคลื่อน อยากขับเคลื่อน

- **นพ.จรัส สรพิพัฒน์** ให้ความเห็นอย่างน่าสนใจว่า คนยังรู้จักและใช้ประโยชน์จาก “สมัชชาสุขภาพ” น้อย ขณะที่สมัชชาสุขภาพจังหวัดตรังเองยังไม่มีตัวตน แต่ถ้ามองอีกมุมก็ทำให้ไปอีกแบบ ปัญหาของการขับเคลื่อนยังไม่เกิดความร่วมมืออย่างแท้จริง การดำเนินงานบางครั้งไม่จำเป็นต้องให้เฟื่องตัวใหญ่หมุน

ก่อน บางครั้งอาจเป็นกระบวนการฝึกลี้อชั้บปีกแล้วทำให้เกิดพายุทอนาโดได้ จังหวัดตรังมีเรื่อง ๆ ดี ๆ เยอะ แต่ขาดการเชื่อมต่ออย่างมีพลัง ทำอย่างไรที่จะใช้เครือข่ายสร้างความร่วมมือ สร้างความเชื่อมโยง ใช้ประโยชน์จากสมัชชาสุขภาพอย่างไร โดยมีกองเลขาเป็นผู้เชื่อมงานกับฝ่ายอื่น ๆ การชั้บเชื่อมคนอาจเริ่มจาก Social Mapping ที่ทำได้

- นพ.อำพล จินดาวัฒนะ เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เห็นด้วยว่าควรเปลี่ยน “การบริหารแบบโครงการ” เป็น “การบริหารแบบกระบวนการ” การจะชั้บต่อเป็นฝ่ายเลขาที่ต้องนั่งคุยกัน ขณะที่ผลกระทบจากโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน ขนาด ๘ เมกกะวัตต์ ที่อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จะทำอย่างไรที่เชื่อมต่อกับธรรมนูญสุขภาพอำเภอกันตัง ที่ได้มีข้อกำหนดไว้แล้ว นับเป็นเรื่องท้าทายในการชั้บให้ธรรมนูญเป็นจริง

- คุณชัยพร จันทรหอม ยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพโดยภาคีเครือข่าย ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ที่กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการ จะจัดลำดับอย่างไรให้มีการชั้บเคลื่อนเชิงรุก การชั้บเคลื่อนปฏิบัติการในเชิงพื้นที่ ใช้ปฏิบัติการพื้นที่เป็นตัวตั้งหรือไม่ ควรมีการออกแบบร่วมกันกับภาคีเครือข่าย

- นพ.ไพศาล เกื้ออรุณ รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดตรัง ถ้าฝึกลี้อตัวใดตัวหนึ่งชั้บปีก เรา จะชั้บต่ออย่างไร จุดขาดของจังหวัดตรัง คือ ขาดตัวเชื่อม อยากเห็นกองเลขาชั้บจากฝึกลี้อเป็นพายุ การต่อยอดในทศวรรษที่ ๒ จึงเป็นการชั้บเพื่อสร้างความแข็งแกร่งกองเลขา สถานที่อาจไม่ใช่สิ่งสำคัญ ไม่ติดใจว่าจะอยู่ที่ไหน ประเด็นสำคัญคือการเชื่อมประสานให้เข้มแข็ง การชั้บเคลื่อนไปสู่ “เมืองตรัง เมืองแห่งความสุข” โดยใช้วิชาการนำ

- นพ.วิฑูรย์ เหลืองดิลก นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดตรัง การเคลื่อนงานด้านสาธารณสุข พลังการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน เป็นสิ่งสำคัญ

- อาจารย์พิชัย ศรีใส จังหวัดตรังมีพัฒนาการเคลื่อนไหวยาวนาน มีวัดถุติบที่ตืออยู่แล้ว สช. เพิ่งมาเจียรระโน และหนุนเสริมการทำงาน

- อาจารย์พิศิษฐ์ ชาญเสนาะ ประธานมูลนิธิหยาดฝน เห็นด้วยกับการมีคณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง อยากให้มีการสนับสนุนให้มีสำนักงานของคณะเลขาเป็นเอกเทศ การชั้บเคลื่อนนโยบาย “เมืองแห่งความสุข” นำจะเอาเรื่องความขัดแย้งที่เกิดจากพื้นที่สร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินมาเป็นกรณีศึกษาเชื่อมโยงสมัชชาสุขภาพ ธรรมนูญสุขภาพ กับยุทธศาสตร์จังหวัด ประเด็นย่อย ๆ ที่อยู่จังหวัด ในองค์กรต่าง ๆ ค่อย ๆ จัดประเด็นขึ้นมาผ่านสมัชชาสุขภาพจังหวัด

อ.พิศิษฐ์ ชาญเสนาะ

นพ.ไพศาล เกื้ออรุณ

นพ.ยศกร เนตรแสงทิพย์

คุณชัยพร จันทรหอม

บททิ้งท้ายต่อยอดสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง ในทศวรรษที่ ๒

นพ.อำพล จินดาวัฒนะ กล่าวสรุปว่า สมัชชาสุขภาพถูกเปรียบเทียบไว้หลายแบบ เช่น สมัชชาสุขภาพเปรียบเสมือนจิ๊กซอที่คอยต่อเรื่องราวที่มี สมัชชาสุขภาพเหมือนศาลาวัด ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ทุกคนสามารถใช้ร่วมกัน สมัชชาสุขภาพเปรียบเหมือนงานกาชาด ที่ระดมคน/เรื่องราว มาแลกเปลี่ยนนโยบาย

สุดท้าย ก่อนที่รองผู้ว่าฯ คุณสาธิต นราวิสุทธิ จะกล่าวปิด คุณหม่ออำพลได้ สรุปทิ้งท้ายว่า การขยับสู่ทศวรรษที่ ๒ ของสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรัง **กองเสขานับเป็นหัวใจหลักของการทำงาน** คนตรังต้องสำรวจตรวจสอบหน่วยเลขานุการกิจว่าหน่วยไหนบ้างที่จะมารวม มีองค์ประกอบอย่างไร ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของหน่วยเสขา ควรประกอบด้วยคน ๕ ลักษณะ คือนักประสาน นักวิชาการ นักยุทธศาสตร์ นักสื่อสาร และจัดการ ขณะเดียวกันก็มีคณะทำงานบริหารที่คอยดูทิศทางให้กับฝ่ายเสขา ทั้งหมดเป็นการจัดองค์ประกอบเพื่อขับเคลื่อนงานในทศวรรษที่ ๒ โดย สช. มาหนุนอย่างต่อเนื่อง

วงคุยต่อยอดสมัชชาสุขภาพจังหวัดตรังในทศวรรษที่สอง แม้ยังไม่มีบทสรุปอะไรที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนนัก แต่หากมองไปข้างหน้าภาคีเครือข่ายในจังหวัดตรังต่างพร้อมที่จะร่วมขับเคลื่อนกระบวนการไปด้วยกัน จุดสำคัญอยู่ที่กลไกฝ่ายเสขาว่าจะขยับต่ออย่างไร ถึงแม้ไม่มีบทสรุปจากเวที แต่ดูเหมือนคนตรังวาดภาพการเดินทางไว้พอสมควรแล้ว เพียงแต่รอจังหวะที่เหมาะสมเท่านั้นเอง

